

Motion till riksdagen

1986/87:L130

Per-Olof Strindberg m. fl. (m)

Följdlagstiftning till äktenskapsbalken m. m. (prop. 1986/87:86)

I propositionen föreslås bl. a. att äktenskapsbalken och sambolagen skall träda i kraft den 1 januari 1988 samt att den nya lagstiftningen i princip skall bli tillämplig i sin helhet även på äldre äktenskap och äldre samboförhållanden.

Den nya lagstiftningen skall ges retroaktiv verkan. Med fog kan principiella invändningar riktas mot detta förfarande. Vi instämmer dock i den uppfattning ett enigt konstitutionsutskott gjorde sig till tolk för 1974. Utskottet fann då att på familjerättens område skäl finns för att lagändringar blir tillämpliga på redan bestående rättsförhållanden. För vår del finner vi det främsta skälet för en sådan ordning vara att det annars kan uppstå stora praktiska problem för såväl allmänhet som myndigheter, då flera olika rättsliga regleringar av exempelvis äktenskapslagstiftning skall tillämpas. Detta skulle utan tvekan vara ägnat att orsaka förvirring och med stor säkerhet leda till rättsförluster för enskilda. Vi godtar därför propositionens förslag i denna del.

Såvitt gäller frågan om när de nya lagarna skall träda i kraft har vi emellertid en uppfattning som avviker från propositionens. Det är väsentligt att allmänheten i god tid får kunskap om lagändringar och får möjlighet att anpassa sig till dem. Det har i alltför många fall enligt vår uppfattning förflutit för kort tid mellan en lags antagande och ikraftträdande.

När det är fråga om omfattande regeländringar på familjerättens område är det oundgängligen nödvändigt att lång tid ställs till allmänhetens och praktiskt verksamma juristers förfogande för att sätta sig in i förändringarna. Den nya äktenskapsbalken – liksom sambolagen – innebär ingripande förändringar i förhållande till tidigare gällande rätt. Det kan förutses att stora informationsinsatser kommer att bli nödvändiga. Såsom framhålls i propositionen behövs en övergångstid för att informera allmänheten om reformen, utbilda praktiskt verksamma jurister i de nya bestämmelserna och ge allmänheten och dessa jurister möjlighet att vidta förberedelser inför reformens ikraftträdande.

Departementschefen framhåller också att exempelvis testamenten och äktenskapsförord kan behöva upprättas eller bytas ut och samboavtal behöva skrivas. Mot bakgrund av den insikt om problemen som dessa uttalanden tycks förmedla är det förvånande att departementschefen därefter föreslår att tiden inte bör understiga sex månader. Det står klart för envar att detta är ett alltför snävt tidsperspektiv. Vi vill erinra om att i det betänkande från konstitutionsutskottet som berördes ovan betonades vikten av att "lagstift-

ningen självfallet inriktas på en varsam övergång". Propositionens förslag i detta avseende uppfyller inte konstitutionsutskottets krav menar vi. Det finns vidare anledning att framhålla att då brottsbalken antogs 1962 foreskrevs att den skulle träda i kraft först i januari 1965. Nuvarande rättegångsbalk antogs 1942 men trädde i kraft först i januari 1948. Mot bakgrund av den betydelse nu aktuell lagstiftning kommer att ha för enskilda människor föreslar vi att äktenskapsbalken med följdlagstiftning skall träda i kraft först den 1 januari 1990. Då föreligger reella möjligheter för allmänhet och praktiskt verksamma jurister att anpassa sig till den nya regleringen.

I propositionen föreslås en mängd lagändringar som följd av bl. a. den nya sambolagen. Moderata samlingspartiet har genom motion av Carl Bildt m. fl. i samband med att proposition om sambolag förelades riksdagen yrkat avslag på den nämnda lagen. I konsekvens med detta motsätter vi oss varje förslag i nu aktuell proposition som utgör följdändring till den nya sambolagen.

I motionen har lagts fram förslag som medför lagändringar. Det bör ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderliga sådana ändringar.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att äktenskapsbalken skall träda i kraft först den 1 januari 1990.
2. att riksdagen, för det fall att sambolagen antas, beslutar att denna skall träda i kraft först den 1 januari 1990.
3. att riksdagen avslår samtliga följdändringar till sambolagen som föreslås i proposition 1986/87:86 om följdlagstiftning till äktenskapsbalken m. m.

Stockholm den 26 mars 1987

Per-Olof Strindberg (m)

Björn Körlof (m)

Nic Grönvall (m)

Ewy Möller (m)

Håkan Stjernlöf (m)

Hugo Hegeland (m)

Göran Ericsson (m)

Allan Ekström (m)

Sven Munke (m)

Arne Svensson (m)

Jerry Martinger (m)

Margareta Gard (m)

Mona Saint Cyr (m)

Mot. 1986/87

L130